

864. Vik, Balingsta sn.

Litteratur: L 91. J. Bureus, Fa 6 s. 220 n:r 265 (Rhezeliuſ), Fa 5 n:r 20, Fa 1 s. 7; J. Rhezelius, Fl 2 n:r 79; Ransakningarna 1667—84; F. Burman, *Triga Supplementorum ad Runographiam Svio-Gothicam* (i: *Nova Acta R. Societatis Scientiarum Ups.*, Vol. 5, 1792), s. 301; UFT h. 3 (1873), s. 16, h. 5 (1876), s. 122; A. Kock i ANF 10 (1894), s. 346.

Avbildning: Rhezelius, teckning (i Fl 2).

Runstenen fanns enligt Rhezelius (Fa 6) »Widh Wijks gamble gårdzställe.» Samma uppgift har Bureus (tydligt med Rhezelius som källa) i sin renskrivna samling *Sveorum Runæ* (Fa 5). Den översattes av Fable Burman (1792): »in loco, ubi Villa Vik antea ædificata fuit»

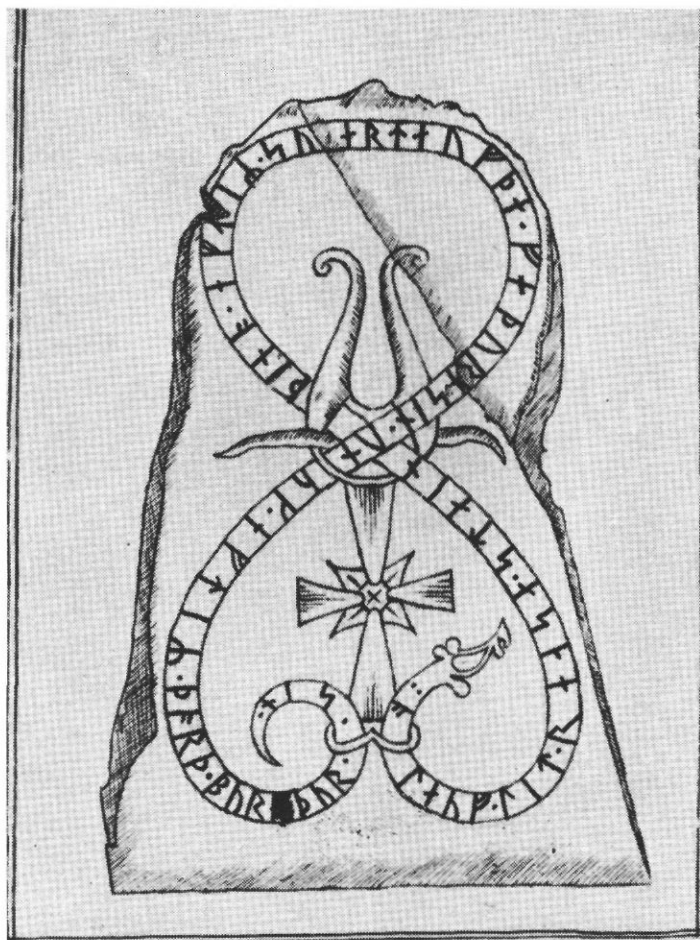

Fig. 353. U 864. Vik, Balingsta sn. Efter teckning av Rhezelius.

och återges av Liljegren (L 91): »Wiks fordna gårdstomt.» — I *Ransakningarna* meddelas (1677), att »Widh Wijks Kalfhaga finnes 3 st. Runsteenar liggiande ofuän humblegården, dem lähns-
mannen befalltes låta vpreesa». Trots denna mera ovanliga åtgärd, att läns-
mannen fick befallning att låta resa stenarna — troligen av dåvarande ägaren av Vik, grevinnan Sigrid Horn, f. Bielke —, finns ingen runsten vid Vik upptagen i Peringskiölds *Monumenta* eller i *Bautil*. Två runstenar, U 864 och U 865, äro kända genom andra källor. Att det skulle ha funnits ännu en runsten vid Vik, måste åtminstone betecknas som ovisst. Sannolikt var U 865 redan vid denna tid sönderslagen, och det kan ha givit anledning till att den i länsmannens relation blivit upptagen som två runstenar i stället för en.

Runstenen är numera förkommen, vilket är beklagligt, då Rhezelius' teckning tydligt visar, att det har varit en stor och väl bevarad sten. Den saknas i Dybecks samlingar. Och den har även senare förgäves sökts. I UFT h. 3 (1873), s. 16 säges visserligen om L 91, att »stenen är

nu upprest vid vägen, som leder till Vik». Men detta var ett misstag, som redan i »Rättelser och tillägg» i slutet av häftet ändras till: »Stenen är ej återfunnen» (jfr även h. 5, 1876, s. 122).

I ett brev till J. G. Liljegren, daterat Vik den 13 aug. 1827 (ATA), skriver C. G. v. Brinkman: »Under min tjänstledighet härstädes har jag väl ej varit synnerligen vettenskapligt sysselsatt, och orten är mindre rik på ålderdoms-minnesmärken, utom det gamla Slottet, som lär vara ett av de äldsta stenhus i riket, enligt hvad jag funnit anmärkt uti Salvii Uppland. En gammal runsten finnes väl nära gården, men så afnött, att jag ej kunnat läsa den. Emedlertid förmodar jag, att den redan torde finnas aftagen i *Bautil*, eller någon annan Samling af runstenar.» Huruvida det är U 864 eller U 865, som v. Brinkman har sett, kan givetvis ej avgöras.

Inskrift (enligt Rhezelius):

: olauf · lit · raisa · stain þino · eftir · suartaufþa · faður · sin · unuk · eftir · þorþ · burupur · sin
5 10 15 20 25 30 35 40 45 50 55 60 65

Olof let ræisa stæin þenna æftir Svarthauþða, faður sinn, ok æftir Þorð, broður sinn.

»Olov lät resa denna sten efter Svarthövde, sin fader, och efter Tord, sin broder.»

Till läsningen: 11 i har på v. sidan om hst en kort a-bistav; troligen en tillfällighet. Runorna a och n ha i inskriften alltid dubbelsidig bistav, o däremot formen þ. Anmärkningsvärt är, att o-runan brukas som tecken både för o-ljud (olauf, þorþ) och för (nasalerat) a (þino). 25 t är skadat upptill. Efter 42 r står på Rhezelius' teckning ett e; troligen felaktigt, då stenytan här synes ha varit skadad. 46—49 unuk är givetvis fel för auk (F a 6 har inuk). Mellan 65 r och 66 s finnas på teckningen två sk.

Om kvinnonamnet *Olof* se Sö 296; om mansnamnet *Svarthauþði* (*Svarthofði*) se U 52, om *Þorðr* Sö 175.

Ornamentiken på U 864 påminner i hög grad om U 845. Båda äro säkerligen verk av ristaren Arbjörn.

865. Vik, Balingsta sn.

Pl. 144.

Litteratur: D 1:140. J. Bureus, F a 6 s. 220 n:r 266 (Rhezelius), F a 5 n:r 21; J. Rhezelius, F 12 n:r 80; Ransakningarna 1667—84; UFT h. 3 (1873), s. 17; O. v. Friesen, Runstenar i Uppland undersökta 1899—1901 (ATA), Anteckningar (UUB).

Äldre avbildningar: Rhezelius, teckning (i F 12); Dybeck a. a.; C. M. Bolm, teckning 1879 (ATA); V. Gyllenskiöld, teckning (ATA); v. Friesen, foto 1900 (ATA, UUB).

Runstenen står rest i ängen 6 m. Ö om allén till Vik, omkr. 600 m. N om slottet, och 6 m. SÖ om bron över en bäck, som rinner ut i Lårstaviken.

Ristningen var känd redan av Bureus. Den betecknas av Rhezelius, som har ritat av den, som »Den andra på samma stadh», d. v. s. på Viks gamla gårdstomt. — Den är säkerligen en av de runstenar, som enligt *Ransakningarna* funnos vid Vik (se ovan U 864). Den finnes emellertid varken upptagen i *Bautil* eller i Liljegrens *Runurkunder*. Den betecknas av Dybeck som »nyfunnen», och det säges, att den är »nyligen åter rest vid vägen mellan Norstad och Wik, utmed ett mindre vattendrag, som utfaller i Låstadsviken». I UFT h. 3 (1873) tillägges, att »två mindre fragment med runor hafva sedermera funnits på samma ställe och höra troligen till denna sten, ehuru bitarna ej kunnat hoppassas (meddeladt af herr greffe von Essen)». Platsen är utmärkt på Geologiska kartbladet »Sigtuna». Och i beskrivningen (1865) meddelas, att en